

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

Tractatus IX. Historico-Theologicus de Prisco more eligendi Episcopos
contra quosdam Pseudo-Sorbonistas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

TRACTATUS IX.
 HISTORICO - THEOLOGICVS,
 DE
 PRISCO MORE
 ELIGENDI EPISCOPOS,
 contra quosdam Pseudo-Sorbonistas.

RESOLVTIO PRIMA.

De iure diuino Electionem Episcoporum ad Summum Pontificem pertinere, probatur. Ex part. 10. tit. 1. Refol. etiam 1.

ERTVM est, quod de iure diuino electio Episcopi, neque ad Clerum, neque ad Populum, sed ad Romanum Pontificem spectat; cum enim inter grauissima Ecclesie negotia, quæ ad supremum Ecclesie Vniuersalis Pastorem, Iure diuino referri debent, Episcoporum electio censeatur, hinc perspicuum est, ad Romanum Pontificem, qui Ecclesie Ordinarius est Pastor, Episcoporum electiones spectare: Soli enim Petro, non Clero, aut Populo à Christo dictum fuisse *Pasce oues meas*: atque eidem Ecclesiam committam esse nouimus, vt inde colligeremus, eorum electionem, qui in partem sollicitudinis vocantur, ad ipsum quoque Iure diuino pertinere: Itaque, quod Episcoporum electiones absque Romani Pontificis autoritate fieri nequeant, patet per communem illam Scripturam, atque Ecclesie doctrinam, qua Petro, ac ipsius Successori Romano Pontifici, totius Ecclesie administrationis summam, à Christo collatam esse non ignoramus: Quo fit, vt grauissima quæque Ecclesie negotia, inter quæ Episcoporum ordinationes collocari solent; absque Romano Pontifice peragi nequeant; vt testatur Alexander I. *Epist. 1.* his verbis: *Relatum est ad huius Sanctæ & Apostolicæ Sedis Apicem, cui summam dispositionem Ecclesiarum, & omnia negotia Ecclesiarum ab ipso Domino tradita sunt, quasi ad Caput ipso dicente: Tu es Petrus, & super te.* Quod etiam confirmat Concilium Nicænū 1. *Can. 2.* Id quoque præclare affirmant Nicolaus I. *Epist. ad Lotharium*, in qua illum deterreret, ne inconsulto Romano Pontifice Episcopum in Treuerensi Vrbe, & Agrippinæ Colonie ordinari permitat. Gregor in *Regul. lib. 2. Epist. 19.* vbi mandat his verbis: *Episcopus, dum fuerit postulatus, cum solemnitate decreti, subscriptionibus omnium roborati, & dilectionis tuæ testimonio literarum ad nos sacrandus occurrat.* Id tandem clarissime testatur *lib. 6. Ind. 11. Epist. 30.* ita ad Ioannem Subdiaconum scribens: *Quanto Apostolica Sedes, Deo auctore, cunctis prælata esse constat Ecclesiis, anto, & inter multiplices curas, & illa nos valde sollicitat, vbi ad conseruandum Antistitem nostrum expectat arbitrium*

2. Dicendum est igitur, cum post acceptum Spiritum Sanctum Apostoli in omnem terram ad Euangelium prædicandum missi fuissent; constituebant per singulas ciuitates Episcopos, qui, quasi modo genitis infantibus Christi Fidelibus, lac præberent, illisque regerent, atque gubernarent. Verum iis Episcopis, qui immediatè ab Apostolis creati fuerant, vita functis; deinceps ius, consuetudine eligendorum Episcoporum Iure diuino deuoluta est ad Summum Pontificem, qui totius Christianæ Reipublicæ & Ecclesie clauum tenebat: At verò fera Imperatorum læuente tunc persecutione, locorum urgente distantia; Summis Pontificibus inter antra, & specus latitantibus, singulorum electiones Episcoporum à Summo Pontifice fieri haud facile, tutoque permittebantur: ideo Summus Pontifex huiusmodi electionis facultatem, Clero, Populo, propinquis item Episcopis relinquebat, atque perinde ac si à se ipso peractæ fuissent, approbat. Et hæc omnia docent communiter Authores Catholici, quorum nomina possem hic vsque ad satietatem adducere.

RESOL. II.

De modo olim eligendi Episcopos. Ex part. 10. tract. 1. Ref. etiam 2.

S. 1. **D**efuncto Episcopo alicuius Ecclesie, admonebatur Metropolitanus, vt Visitatorem Episcopum aliquem ex suis Suffraganeis mitteret, qui futuræ electioni præset; Populum & Clerum conuocaret, hortaretur, & doceret, quid in electione obseruandum. Vocabatur autem non tantum Clerus Ecclesie Matricis, sed etiam aliarum ciuitatis Paræciarum, imò & aliquando ex aliis Ecclesiis extra ciuitatem: Itemque de Monasteriis quidam seligebantur. Post omnium vota, & suffragia perquisita, componebatur Decretum electionis, quod communi omnium subscriptionum roboratum ad Metropolitanum mittebatur, à quo & confirmatio, consecratio, siue benedictio ordinandi postulanda erat; qui postea in formam electionis, & electi personam sedulo inquirebat; & eam demum confirmabat. Deinde in præsentia, tam eligentium, quam Episcoporum Comprovincialium, examinabatur. Quod si idoneus repetebatur; ante consecrationem Metropolitanum suo, professionem tradere tenebant, quæ fidei suæ declarationem, & subiectionem;

& obedientiam Metropolitanæ Sedi continebat, secundum sacros Canones Conciliorum, & Decreta Apostolicæ Sedis ex sacris Canonibus, & legibus, quibus authoritas Metropolitanorum se licet constituta est. Tertio profitebatur, se servaturum quædam documenta ex sacris Conciliorum placitis excerpta, quæ ad officium Episcopi ritè adimplendum pertinebant; & secundum Ecclesiasticum morem ab omnibus Episcopis Comprovincialibus subscripta, tradi solebant. Postremò, his omnibus peractis consecratur. Post consecrationem, ordinatores, ne obscuritas dubiæ ordinationis incurreret; Canonicas literas dabant ordinato ad Clerum, & Plebem, à quibus electus fuerat: quibus litteris omnis ordo rite gestæ continebatur: subscriptionibus omnibus ordinatorum firmabatur: & dies simul, & Consul adscribendus erat ex Concilio Milevitano. Quæ hæcenus diximus, pluribus confirmantur in tom. 2. Conciliorum Gallia part. 633. & seqq. & ex Ord. Romano in lib. de Diuin. offi. part. 1. part. 95. 96. & seqq. ibi, *Incipit examinatio in ordinatione Episcopi, secundum Galorum Institutiones.* Et explicat Albi, Flaccus in eod. lib. part. 2. pag. 72. & seqq. quibus omnibus adde nonisimè Franciscum Florentium in lib. 1. Decretalium tit. 6. fol. mibi. 127.

2. Non deseram etiam hic apponere verba eruditissimi Iacobi Pamelij in *Annot. ad Epist. S. Cypriani cap. 68. num. 2.* ubi sic ait: Non negamus itaque, veterem electionis Episcoporum ritum, quo Plebe præfente, immo & suffragiis Plebis eligi solent: Nam in Africa illum obseruatum constat ex electione Eradij, successoris D. Augustini, de qua extat. *Ep. eius 120.* in *Græcia atate Chrysost. ex lib. 3. de Sacerd. in Hispaniis ex hoc Cypriani loco, & ex Isidoro lib. 2. de officiis:* in Gallis ex *epist. Cælestini Papa II. Romæ ex iis, quæ supra diximus, epistola ad Anthonium:* ubique etiam alibi ex *epistola Leonis 87.* Et perdurasse eam consuetudinem ad Gregor. I. usque ex *eius epistolis, immo, & ad tempora usque Caroli & Ludouici Imperatorum ex 1. lib. Capitulorum eorundem* satis constat. Verum Plebi sola suffragia concessa, non electionem, quæ per subscriptionem fieri solet, perspicuum fit, in primis ex *Concilio Laod. Can. 12. & 13.* ubi prohibetur electio Episcoporum per Plebem fieri, & ex D. Hieronymo, qui *ep. ad Euegrum dicit:* Electionem Alexandrini Episcopi à Presbyteris fieri solere: deinde ex *dicta epist. Leonis:* qui singulorum in electione, propria distinguens officia, vota requirit civium, testimonia Populorum, honoratorum arbitrium, electionem Clericorum, & denuò postea, subscriptionem Clericorum, Honoratorum testimonium, Ordinis, & Plebis consentam. Hoc enim potissimum tunc agebatur, ut inuitæ Plebi non daretur Episcopus. Non tamen sic, ut cogentur Episcopi admittere quemcumque Plebs postulasset; ut patet ex *Can. 1. & 2. Græcarum Synod. à Martino Bracarensi collectarum, & ex dicta Cælestini Epistola, & Stephani Papa decreto 68. dist. cap. Nasse.* Sed si quem petisset contra statuta Canonum: denuò, & sæpius conuocari solitos, Clerum, & Plebem, donec concordarent in idoneum quempiam, colligere est ex *epist. Gelasij Papa ad Philippum, & Gerontium citata à Gratiano, dist. 63. c. Plebs.* Si qua autem contradictio quorundam oboriretur, discutiebantur primò Personæ contradicentes: & tum demum, si vera non essent, quæ obicerentur, ordinabatur Episcopus, uti constat ex *Canon. 40. Concil. Carthab. 3.* Si denique nec ita fieret concordia; interponebat suam authoritatem Archiepiscopus; & quem ille probasset, pro Episcopo habebatur. Neque verò hæc sufficiebant; sed accedere præter ea debebat consecratio, siue (quam vocat Cyprianus) ma-

nus impositio, per Episcopos, qui conuenerant; quos ut minimum duos esse oportebat; uti ex Canonibus satis superque manifestum est. Hucusque Pamelius eruditè, ut semper solet. Sed ex dictis verbis oritur difficultas.

RESOL. III.

An populus in electione Episcoporum, olim aliquando haberet ius eligendi, & suffragandi?
Et secundum aliquos affirmatiuè responderetur? Ex p. 10. tract. 1. Ref. etiam 3.

§. 1. Præter Pamelium, ubi supra affirmatiuè respondet Pater Valquez in 3. part. D. Thomæ tom. 3. disputat. 144. cap. 5. num. 53. & ex multis magis amplè probat hoc Michael Ranssell, in *hist. Iuris Pontif. lib. 2. cap. 1. num. 20.* ubi sic ait: Quidam tamen distinguunt, ut electio esset Cleri, consensus Populi. Quò pertinere videtur, quod dixit D. Cyprianus, ut ordinationes fierent ab Episcopis Plebe præfente, quæ singulorum vitam plenissimè nouit, & vniuersiusque actum de eius conuersatione perpexit: sic coram omni Synagoga iuebatur Pontifex constitui: & D. Paulus præcipiens Timotheo, quos ordinare deberet Episcopos: oportet, inquit, & illos habere bonum testimonium ab his, qui foris sunt, id est Laicis. Quæ videntur innuere, opus esse, ut approbet electum suo testimonio Populus. Quod Stephanus Papa confirmauit, dicens: Sacerdotum est electio, & fidelis Populi consensus est adhibendus, quia docendus est populus, non sequendus. Et Gaudridus Abbas solis Clericis licitum esse, inquit, eligere, & consecrare Episcopos; cæteris duntaxat petere. Ac Sardicensis Canon, Si Populi conuenerint, & petant sibi Rectorem; satisfaciendum eis esse, ait: ut veniant ex vicina Prouincia Episcopi, & ordinent Episcopum. Sed profectò ubique, adhibitus fuit ad electionem populus; plenissima eius fuerunt de creatione Episcopi suffragia; aded ut etiam præualeret contra Clerum. Quod liquet exemplo Simeonij, quem populi vox Sedi Constantinopolitanæ præfecit; & obtinuit, ut præferretur Philippo, quem Clerus petebat. Et si aliquando ea forma neglecta est; minus grate accepti fuerunt Pontifices aliter electi, vel profusè repudiati atque etiam interfecti: cuiusmodi exemplum est in Historia Nicephori; & Liberatus in Breuiario refert in Ecclesia Alexandrina, Schisma ex eo quòd populus Graianum vellet; Clerus verò, suafu Theodoræ Augustæ, Iustiniani I. vxoris, Theodosium; aded ut etiam si Graianus in exilium missus fuerit; eum tamen Episcopum agnouit populus: & coactus fuerit Theodosius Verbe cedere. Et ante hæc tempora D. Augustinus scripsit, se operam dedisse seditioni sedandæ in Ecclesia Milevitana, ob id excitatæ, quòd prædecessor sibi successorem designauerat, de Cleri solummodo sententia, non aduocata Plebe, ac ne id contingeret in Hipponensi Ecclesia curauit, ut Clero, & populo probaretur Eradius, quem post se relinquerebat. Denique tantopere probata est ea eligendi ab vniuerso populo, id est Clericis & Laicis, forma, ut pluribus Synodis Prouincialibus, atque etiam Romanis, ac Decretis Summorum Pontificum sancita fuerit, cum clausula etiam irritante; videlicet, ut præoneretur omnibus, quem Cleri, plebisque consensus concorditer postulasset; & nullus, inuitis, ac nõ petentibus, ordinaretur: sin aliter, ordinatio esset irrita: ne ciuitas Episcopum nõ optatū aut cõtemneret aut odiret; sic Leo I, & ante illum Cælestinus I. Nul-

Ius, inquit, datur innitis Episcopos, Cleri, Plebis, & ordinis consensus, ac desiderium requiritur. Quamobrem Gregorius Magnus noluit confirmare Constantinum, quem Clerus Sedi Mediolanensi praefecerat, antequam populi comitiis approbatus esset. Et Ioannes VIII. innitens sententia Leonis, & Celestini, ut ipse ait, arguit Berdunensem Archiepiscopum, quod consecrasset eum, qui non erat electus a Clero, nec acceptus Carolo Imperatori. Quibus addere licet civiles leges, nempe Iustiniani I. dicentis, quod Laici habent suffragium in eligendo Episcopo: & Caroli Magni in capitularibus, Ideo obferuatum apud Nos ut inde formula concepta fuerit, quam habemus ex Marculpho. Ac demum sic requirebantur Populi suffragia, ut electio ^{per populum} iudicaretur: quia per manuum porrectionem numerabantur, qui hunc vel illum eligebant, ut refert Zonatas ad Ca. 1. Apost. Atque haec satis conuincere videntur, non ad hoc solum, ut eligente Clero consentiret populus, illum interuenire solitum esse electionibus; sed ut reuera vocem electionis cum illo haberet. Quid quod si consensus post electionem necessarius esset, non eodem prope iure fuisset, ac ipsa electio, Quippe, nisi consentiret Populus, alterum eligi oportere; ac tandem ipso etiam populo suum calculum dante, ut citius in eum consentiret, cui plurima illius pars sua voce, vel suis digitis, aut scripto suffragatus esset, Vnde disertis verbis Rabanus ad illum Textum Actuum Apostolorum, qui est de Diaconis constituendis; ordo, inquit, seruandus est, eligat populus, ordinet Episcopus, Et hac omnia docet Rauschel. loco citato. Quae quidem confirmari possunt ex sacris Canonibus, ut ex cap. Episcopos, ibi, post electionem Cleri, & populi cap. lectis, ibi, Clerum, & Plebem eiusdem Ecclesiae elegisse 263, dist. cap. factus, ibi, De plebis, quae nunc adfuit Suffragio 7. qu. 1.

RESOL. IV.

Opinio affirmatiua assertur, probans populum in electionibus Episcoporum non habuisse ius suffragandi, & eligendi, sed tantum postulandi, & testimonium ferendi; Ex part. 10. tract. 1. Ref. etiam 4.

§. 1. Hanc Sententiam mordicus sustinet Andreas Duallius tract. de Potestate Pontif. part. 3. quaest. 6. probans multis saeculis penes populum fidem viguisse, & etiam nunc in plerisque locis adhuc vigere hanc consuetudinem, qua populus praesentationem Ministrorum, & consensum in eorum electione habuerit; & habeat ad maiorem Ecclesiae pacem, & promptiorem obedientiam; ut disertè testatur Leo his verbis: Propter pacem, & Deo placitam concordiam consonis omnium studiis, qui doctor pacis futurus est, ordinatur. Sed quod populus Ministros Ecclesiae elegerit, aut ius aliquod spirituale Ministris contulerit, nusquam Caluinus, & Vigorius, ex nouo Testamento, aut vsu primatiuae Ecclesiae probant. Actum sexto; septem Diaconi à multitudine Fidelium ante conspectum Apostolorum statuunt (id est offeruntur, & populi testimonio commendantur nullum tamen inde ius spirituale ipsis Diaconis accessit, donec Apostoli illos acceptassent, elegissent; manusque imposuissent, cum enim in Ecclesiae ministro tria desiderentur, fidei integritas, doctrinae sufficientia, & vitae probitas: ad huius tertij certitudinem, populi Christiani testimonia postulabantur, imò etiam ipsorum infidelium: prioris enim, ad Timotheum tertio, vult Apostolus, Episcopum testimonium habere bonum ab his, qui foris

sunt: quod expressè in Concilio Carthaginensi declaratur: Non fuit frustra à Patribus institutum, ut de electione eorum, qui ad regimen Altaris adhibendi sunt, consulatur & populus, quia de vita, & moribus praesentandi, quod non nunquam ignoratur à pluribus, scitur à paucis. Cui consentit Cypr. l. 1. ep. 3. Ex diuina autoritate descendit, ut Sacerdos Plebe praesente sub omnium oculis deligatur, & dignus atque idoneus publico iudicio comprobetur. Idemque repetat Ep. 4. eiusdem libri: ut Plebe praesente, vel detegantur malorum crimina, vel bonorum merita praedicentur Leo Ep. 87. Sacerdos Ecclesiae praefaturus, non solum attestacione fidelium, sed etiam illorum, qui foris sunt, testimonio muniatur, neque vilius scandali relinquatur occasio. Hic viguit mos in antiqua Ecclesia, ut scilicet coram populo testimonium de vitae probitate, ferente, electio ministrorum ab Episcopis fieret. Quod cum non distinxerit, vel distinguere noluerit Vigorius, impiegit in scopulos Caluianos, quibus tota Ecclesiae Hierarchia subuertitur. Secundo potestas Episcoporum, & ceterorum Ecclesiae Ministrorum merè est spiritualis. Populus autem nullam habet potestatem spiritalem, sed si quatenus habet, tantum est civilis; & humana, ergo non potest alicui talem potestatem conferre, nemo enim alteri, quod non habet, dare potest. Ac proinde nullum Ecclesiae Ministri potest eligere, cum electio Canonica sit spiritualis collatio, qua populus destituatur. Maior argumenti, quod nempe potestas Ministrorum Ecclesiae sit merè spiritualis, probatur ex triplici capite, ex obiecto nempe, quod est omnino spirituale, ut administratio Sacramentorum, vsus Clauis, Regni Caelorum referatio, Thesauri Indulgentiarum, & in summa cura animarum non corporum; ex Fine, qui est aeterna Beatitudo, ad quam suos filios cupit Ecclesia perducere: ex Modo denique, quo confertur ipsa potestas, infunditur enim supernaturaliter à Deo non minus quam reliqua Spiritus Sancti dona, non vi alicuius actionis naturalis, sed virtute Sacramenti à Christo instituti, quod tamè potius de potestate Ordinis quam iurisdictionis intelligitur. Minor verò notissima est, vel enim potestas spiritualis conueniret populo, quatenus est populus, vel quatenus est fidelis; non prius, quia sic Turcae & infideles omnes potestatem spiritalem haberent, non postèrius; quia etsi populus fidelis characterem Baptismi habeat, hic tamen non ad eligendos seu instituendos Ecclesiae Ministros refertur, sed ut à peccato originali liberemur, Christo inseramur, & aliorum Sacramentorum, atque suffragiorum Ecclesiae capaces, & participes efficiamur.

2. Tertio ad electionem alicuius in officium aliquod graue, & arduum, quale est Ecclesiasticum, maxima requiritur scientia, & prudentia: atqui populus demens est, & praecipitis admodum iudicij, belluaque, ut aiunt, multorum capitum, igitur de personae eligendae sufficientia, idoneitate, & capacitate iudicare non potest. Quare pessimè cum Ecclesia actum fuisset, si potestas eligendi sacros Ministros iudicio, aut arbitrio Populi relicta fuisset. Et haec omnia docet Duallius ubi supra, cui adde Cellotium de Hierarchia libr. 4. capit. 17. & Coëffeteau, ac Bouerium contra Rempub. M. Antonij de Dominis, l. 3. cap. 3. per totum.

3. Confirmantur supradicta ex Canone, Nossè dist. 63. ubi sic habetur: In hoc tuam plurimum oportet adhibere sollicitudinem, ut conuocato Clero, & populo talis ibi eligatur per Dei misericordiam, cui facti non obuiant Canones, Sacerdotum quippe est electio, & fidelis populi consensus, adhibendus est; quia docendus est populus, non sequendus, Plebs et

go, etsi ad electionem vocata, debet tantum electioni consentire, vt infert Ioannes de Fanno, non autem ligere: Hinc *Can. Non licet ead. dist.* Non licet inquit, Populo electionem facere eorum, qui ad Sacerdotium promouentur, sed in iudicio Episcoporum sit, vt ipsi eum probent, si in sermone, & fide, & spiritali vita edoctus sit, hinc, & Gratian, ipse, post *Can. Cum longe, ead. dist. s. electiones*, Quod Populus, inquit iubetur electioni interesse, non præcipitur aduocari ad electionem faciendam: sed ad consensum electioni adhibendum, Sacerdotum enim est electio, & fidelis populi est humiliter consentire. Desiderium ergo plebis requiritur, vt Clericorum electioni concordet. Tunc enim in Ecclesia Dei rectè præficatur Antistes, cum Populus patiter in eum acclamauerit, quem Clerus communi voto elegerit. Et ideo *Can. vota 63. dist.* hæc in Episcoporum electionibus desiderari testatur: vota, inquit ciuium, (id est, ait Glossa *ibid.* conuientia, & consensus) testimonia Populorum, honoratorum arbitrium, electio Clericorum in Ordinationibus (id est, ait Glossa *ibi* electionibus) expectantur. Et summopere notandum est hic Glossa in *Can. Sacror. 63. dist.* in Verbo *electionem*. Hoc nomen electio, inquit, propriè, & impropriè sumitur hic cum illis genitiis Cleri, & Populi. Propriè scilicet, cum genitiuo Cleri, & impropriè cum genitiuo populi: adco vt, quamuis in istis Canonibus Cleri & populi electio dicatur, & ad Clerum electio propriè pertineat; populo tamen impropriè etiam electio tribuebatur, propter consensum, quem vt paulò ante vidimus, in electionibus præstare tenebatur.

4. Confirmatur secundo ex autoritate Sancti Leon. *Epist. 87.* Quandoquidem solis Clericis electionem ipsam tribuit. Expectantur, inquit, vota ciuium, testimonia populorum, quæretur honoratorum arbitrium, electio (nota) Clericorum, quæ in Sacerdotum solent Ordinationibus ab his qui norunt Patrum regulas, custodiri. Nec obstat quod de votis ciuium, testimoniis Populorum, & honoratorum arbitrio textus habet; namque paulò post ad quid ista requirantur exponens, Apostolicè, inquit Idem Leo *ibid.* autoritatis norma præcipitur, vt Sacerdos Ecclesiæ præfuturus, non solum attestatione fidelium; sed etiam eorum, qui foris sunt, testimonio muniatur. Ad hoc ergo dumtaxat Populus præsens aderat, seu vota, desideria quippe, aut testimonia Populorum expectabantur, vt à Clericis electus, dignus, atque idoneus, inquit S. Cyprianus *lib. 1. ep. 4.* publico iudicio, ac testimonio comprobaretur. Hinc enim, & ex eadem S. Leonis *Epistola 27.* liquet, solos in electionibus subscribere solitos Clericos; Teneatur, inquit subscriptio Clericorum, honoratorum testimonium, Ordinis consensus, & Plebis.

5. Dicendum est itaque, olim quidem in delictis Ministris ita admissum populum; vt tamen penes solos Episcopos, & Clerum ipsum veri suffragij ius esset; nec Populo, quam de eligendo testimonium reddere, liceret; quo eius consensus significaretur. Id primum sibi volunt, quæ ex parum probatis monumentis profert Anonymus, quem impugnamus. Hoc enim sensu apud Pseudo-Clementem dicit Petrus; Primus igitur ego Petrus dico, Episcopum ordinari debere, ex omni parte reprehensione carentem, ab omni Populo delectum; quo nominato, & approbato, conueniente Populo cum Collegio Presbyterorum, & Episcopis, qui adsunt in die Dominico, præcipuus ex omnibus (hoc est Metropolitanus) interroget Presbyteros, & Plebem, quis sit quem petunt in Rectorem. Eodem sensu in illis priorum

Pontificum dubiæ fidei Epistolis. Anicetus, Oportet, inquit, vt Archiepiscopus qui illis omnibus (Episcopis suæ Proinciæ) præesse debet, ab omnibus illis, eligatur, & ordinetur. Eodem rursus: Melius est, si ipse cum omnibus (suis suffraganeis) eum, qui dignus est, elegerit; & cuncti pariter sacrauerint Pontificem. Eodem quoque Antheros, Felicem de ciuitate, ait, in qua ordinatus erat, electione ciuium, propter doctrinam, & bonam vitam, quam habebat, communi Episcoporum, & reliquorum Sacerdotum, ac Populorum, consilio translatus fuisse. Siquidem hoc solum volunt, admissum aliquando, & auditum Populum in sacrorum Ministrorum electionibus, vt scilicet eligendo redderet, quo Ecclesiæ ab Episcopis, & Clero Rector impositus, gratior, & acceptior multitudini, cui imperare deberet, esse posset. Nec te treante dicta Sanctorum Patrum ab Anonymo adducta, quibus interdum audis, electiones Episcoporum Cleri, & populi communibus suffragiis peragendas esse, vel eam legitimam electionem esse, in quam tam Clerus, quam populus pari voto, & voce conueniunt, ac similia: quibus videtur electionis ius populo conferri. In his enim, electionis vocabulum confunditur, Populi, & Cleri iura distinguenda sunt; vt plebs ius postulandi, atque electioni assensum præbendi habeat, at eligendi ius apud Clerum ex Romani Pontificis privilegio maneat. Alioquin si absque distinctione nudè hæc intelligenda essent, cum in Conciliis Carthaginensi IV. & Aruernensi legatur, vt Episcopus cum consensu Cleri, & populi, & Metropolitanis ordinetur, ordinatio etiam ad populum pertineret: quod tamen nemo sanæ mentis dixerit, cum ordinatio ex Decreto Apostolico ab Episcopis tantum perfici valeat. Separa igitur pretiosum à vili, Clerum à populo, Ecclesiasticam potestatem à ciuili, Ergo &c.

6. Verum, utcumque res se habuerit, vel dicendum est, ius eligendi Episcopos, Populum tunc sibi usurpasset; vt loquitur Cardinalis Bellarm. *lib. 1. de Clericis, c. 7. vers. tandem obtinuit in quibusdam locis*: vel populum tunc ius eligendi habuisse ex concessione Pontificis, vt putat Vasquez in 3. *part. tom. 3. dist. 2. 44. cap. 5. n. 53.* sic asserens: Ego tamen arbitror ex sententia Cypriani, eo tempore Populum habuisse ius eligendi: id enim aliquando in Ecclesia Dei vlti receptum fuisse, manifestè ostendimus; quare mihi placet prior responsio, videlicet, vt negari non possit, eo tempore ius eligendi partim etiam ad populum spectasse: id tamen ex concessione Romani Pontificis, & Ecclesiæ; non autem Diuino iure, vt contendunt Hæretici. Ita ille. Et ratio est, quia nulla assignari potest implicancia; tum quia non minus spirituale est ius arcendi aliquem à communione Fidelium, quam admittendi aliquem ad Ecclesiasticam Dignitatem; tum quia indè præiudicium Ecclesiæ non inferitur, cum Laici id non agant proprio iure, seu ex iure ordinario, sed ex commissione, seu facultate delegata, dependenter ab Ecclesia: vt bene Suarez in *tom. de fidei defensione lib. 3. c. 29. n. 7. & seq.* Sopranus de elect. *Papa lib. 1. cap. 4. &c.* alij ergo, &c.

RESOLVTIO V.

An etiam Principes aliquando in electione Episcoporum partem habuerint?

Et notatur tantum olim fuisse violentiam circa Episcoporum electionem, vt Principes etiam novos Episcopos institueri consueuerint in locis in quibus amica non fuerunt, & etiam Abbatissas, & Abbates eligebant. Ex part. 10. tract. 1. Relictam 5.

Affirmatiue

De Prisco more eligendi Episcop. Ref. VI. 455

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Michael Rouffel in *Hist. Iurisd. Pontificia lib. 2. cap. 1. num. 21. in fine*, ubi sic ait: Atque hi fuerunt electionum in prima Ecclesia modi, siue à Clero Populoque, siue ab Episcopis solis: vt prior tamen frequentior, & validior fuerit: qua etiam demum Regem & Principes constituendorum Antistitum auctoritatem sibi arrogauerunt, quasi lege Regia, quæ Populi iura ad illos transtulit. Ita Ille. Sed quidem quomodo Populus poterat transferre hoc ius in Principes, si, vt visum est, ipse non de iure ad Electionem concurrebat, sed vel usurpatione, vel Pontificio Priuilegio: vt ex Vasquez, & aliis docuimus. Ergo nullo pacto Populus tale ius eligendi in Reges transferre poterat; cum nemo dare possit, quod non habet.

2. Itaque dicendum est, Principes Laicos, si quando in electionibus Episcoporum se immiscuerunt, violenter hoc fecisse, nec potuisse hoc facere ex iure populi in ipsos translato, vt dictum est: Vnde merito lno *Epist. 67.* recitat illos verius:

*Eligimus puerum, puerorum festa colemus,
Non nostrum morem, sed Regis insa sequentes.*

Principes ergo olim elegisse Episcopos, patet: nam Theodoricus Magni Clodouei filius Appollinarem Atracnis dedit Episcopum, oblati ab eo multis muneribus: Appollinari defuncto, S. Quintinianum subrogauit; statimque directi nuntij, conuocatis Pontificibus, & Populo, eum Cathedra Episcopali imposuerunt. Quintiniano successit Gallus, Rege optulante. Sic Ommarius, iussu Regis Clodomis alterius ex Clodouei filiis, ordinatus est Turonensis Episcopus: deinde Theodorus, & Proculus, ordinante Regina Clotilde, istorum Matre. Rursus, cum inconsulto Rege Theodualdo; Canonem Populus Atrernus elegisset; paratis etiam Episcopis illum consecrare; (cò quòd Rex paruulus esset, eum se assuetos promittentes cum Proceribus Regni) hunc Rex improbauit, & Cantinum Archidiaconum promouit. Postea Clerici Turonenses eundem Canonem petierunt Episcopum, non sua voluntate, sed Regis præceptione, ac repudiati Canon, vt qui Atrernam Sedem ambiebat, Rex Clotarius Euftronium subrogauit. Sulpitius Bituricensi Ecclesie Præpositus est, fauente Rege Gunteranno; cuius digna vox notatur, atq; vniuersa esset in istis occasionibus afflueta Regibus. Nam cum multi munera offerent; fertur respondisse: *Non est principatus nostri consuetudo sacerdotium venundare, sed nec vestrum illud præmij comparare: nè & nos lucri turpis infamiam notemus, & vos Mago Simoni comparemini, sed iuxta Dei præsentiam Sulpitius erit vobis Episcopus.* Hæc inuenies apud Gregorium Turonensem *lib. 3. cap. 2. lib. 4. cap. 5. 11. & 16. lib. 6. cap. 39. lib. 8. cap. 22.* Alia exempla sunt in *lib. 4. cap. 15. & 18. lib. 5. cap. 40. & 46.* & aliis locis.

3. Vide etiam Danielem de Nobilibus in *Selectis Controuersis iuris Sacri, & Ciuilib. dist. 80. num. 5.* ubi ponit plures Episcopos electos à solis Imperatoribus & Principibus. Et Petrus Tholosanus, in *Synag. Iur. vniuers. l. 15. cap. 12. num. 11.* ex Polydoro Virgilio tradit, Henricum I. Britannie, seu Anglie Regem, clarum victorij, tantum sibi iuris sumere cœpisse, vt sua duntaxat auctoritate Episcopos faceret, & factis Episcopatum possessionem daret. Et circiter, inquit, hæc tempora, Principes vbique gentium cœperunt illud sibi ius declarandum Episcoporum vindicare quod & hodie mordicus tenent. Hos tamen Anselmus Religionis Antistites, tanquam abortiuos Religionis filios, consecrare recusabat: sed parum profecit, donec Paschalis II. Summus Pontifex consulens Regem à sententia abire cœgit, Hinc patet, quod

etiam usurpatione Constantius, Constantini Magni filius, Eusebium Nicomediensem in Episcopum Constantinopolitanum elegit; in cuius locum fuerat electus Paulus ex vna parte suffragiorum, & Macedonius ex altera; quibus electis, elegit prædictum Eusebium, *Socrat. lib. 2. cap. 5.* Nicophorus Phos in Oriente Imperator ius conferendi Episcopatus, & Sacerdotia sibi sumpsit, quo tempore Ortho Lin Occidente hoc iure vii cœpit, auctore Zonara *tom. 3. anno Domini 961.* Plura Petr. Greg. Tholos. *de elect. cap. 5. sub. num. 13.* ubi ponit capitulationes Ioannis XII. cum Henrico I. & Othone eius filio, quibus non obstantibus, Imperatores Inuestituram Episcopatu sibi adiciuerunt: & inoleuerat iam mos, vt Episcopi ab ipsis eligerentur & annulo, & baculo pastoralis inuestirentur; vt scribit Guilielmus Tyrius, *lib. 1. Belli sacri cap. 1. 3.* Et tandem ne deseras recognoscere Ioannem Filescum *de sacra Episc. auctor. cap. 5. §. 5.* ubi obseruat Principes olim Abbatissas, Abbates & Episcopos elegisse, sed immerito; vt probat. §. 7.

4. Nota hic etiam, tantam olim fuisse violentiam circa electionem Episcoporum; vt principes etiam nouos Episcopos instituire consueuerint in locis, in quibus antea non fuerunt: vt narrat Theod. Balsamon *Ad Concilium Carthag. cap. 16. & ad cap. 12. Concil. Calcedon. & c. 38. Sexta Synodi in Trullo habita.* Ita Iustinianus Nouell. 11. *de Priuileg. Iustiniana prima Archiepiscopi;* creauit Episcopum Iustinianæ primæ suæ ciuitatis Archiepiscopum, eique prouincias subiecit; & B. Rhenanus, *lib. 2. rerum Germanicarum,* refert Dagobertum, qui adeptus fuit Regnum Francorum sub Honorio III. Summo Pontifice, nouem Dioceses Episcopatum instituisse.

RESOL. VI.

Fuisse olim à Summis Pontificibus interdictum, ne populi, & Principes in electione Episcoporum se immiscerent, demonstratur? Ex part. 10. tractat. 1. Resol. etiam 6.

§. 1. **I**taque, cum Sancta Sedes Apostolica ex violentia populorum, & principum in electione Episcoporum pessum iret; non desuerunt Pontifices, qui seuerè interdixerunt, ne in sacris electionibus populus, & principes manus haberent. Ac in primis Concilium Loadicenum, Can. 13. *Non est, inquit, permittendum turbis electiones eorum facere, qui sunt ad sacerdotium præbendi,* Cui consentanea sunt, quæ statuit Martinus Papa in *Concilio Braccar. cap. 1. apud Martinum* his verbis: *Non licet populo electionem facere eorum, qui ad sacerdotium promouentur: sed in iudicio Episcoporum sit.* Idem decretum habetur in *Concil. Papiensi I. cap. 8. & refertur à Gratian. dist. 63. cap. 5. & à Nicolao Leadem dist. cap. per d.* Hoc ipsum decernit Synodus VII. generalis, his verbis: *Omnia electio Episcopi, vel Presbyteri, vel Diaconi à Principibus facta irrita maneat, secundum regulam, quæ dicit. Si quis Episcopus, Secularibus Magistratibus usus, per eos Ecclesiam obtinuerit deponatur, & segregetur: oportet enim eum, qui est promouendus ad Episcopatum, ab Episcopis eligi; quemadmodum à Sanctis Patribus Nicæ decretum est.* Deinde citat. *Can. Conc. 1. N: can: Denique, vt alia præteream, Concilium Constantinopolitanum IV. quod est octauum generale, de Episcoporum electione ita sanxit: Sancta & vniuersalis Synodus desinit, neminem Laicorum Principum, seu Potentum semet ingerere debere electioni, vel promotioni Patriarchæ, vel Metropolitanæ, vel cuiuslibet Episcopi præsertim*

praesertim cum nullam in talibus potestatem, quemlibet Potentem, vel caterorum Laicorum habere conueniat: sed potius silere, & attendere sibi, usquequo regulariter à collegio Ecclesiae suscipiat finem electio futuris Pontificis.

2. Itaque, cum Saeculares Principes vsurpassent sibi ius conferendi Episcopatus, Abbacias, & ferè alia omnia Ecclesiastica Beneficia; Sedes Apostolica diù tolerauit hunc abusum; donec eò progressus esset, vt publica nundinatione passim vendentur plus offendentibus; neque repetitæ prohibitiones contra Simoniacam hæresim, eliminare huiusmodi peccati valerent. Gregorius VII. miræ constantiæ, fortitudinis, & reliquarum virtutum Pontifex, à Deo perditissimis illis temporibus Ecclesiae suæ Praepositus, tantum facinus non diutius toletandum ratus; cum sæpe aliàs, tum Anno Domini 1078. in Concilio Romano illud prohibuit, edito Canone tenoris sequentis. *Quoniam Inuestitura Episcoporum contra Statuta Sanctorum Patrum à Laicis personis in multis partibus cognouimus fieri, & ex eo plurimas perturbaciones in Ecclesia oriri, ex quibus Christiana Religio concalcatur: decernimus, ut nullus Clericorum Inuestituram Episcopatus, vel Abbacie, vel Ecclesie, de manu Imperatoris, vel Regis, vel alicuius Laice personae, Viri, vel Faminae suscipiat. Quod si praesumpserit; recognoscat Inuestituram illam Apostolicam auctoritate irritam, & se usque ad condignam satisfactionem Excommunicationi subiacere.* Ita Canon Gregorij de quo Leo Ostien. *Histor. Cassin. lib. 3. c. 41. & Card. Baronius, tom. 11. d. Anno Domini 1078. num. 21.* Et non solum tulit legem, sed pro illius executione agonizauit vsque ad mortem; quam obiit in exilio apud Salernum. Ac tum ipse, tum successores eius, multo sudore, & sanguine tandem abstraxerunt è manibus laicorum praefatum ius; & Ecclesiae Dei, cuius erat, reddiderunt, vt obseruat Pax Iordanus Episc. Tragurien. in *Elucubrationibus tom. 1. lib. 1. tit. 1. n. 6. & alij.*

3. Vnde hic obiter refellendum venit somnium Sigiberti, qui in Chronico Auctor est, Hadrianum Papam Carolo Magno ius inuestiturarum, per anulum, & baculum conferendarum, in Synodo frequentissima centum quinquaginta trium Episcoporum, vna cum priuilegio designandi Pontificem, concessisse. Falsò autem id prodidisse Sigibertum, Baronius circa annum 526. & praesertim ann. 774. à n. 10. & 964. à n. 22. conuincit. A quo non dissentit Suarez contra Regem Angliae lib. 3. cap. 29. num. 7. Gretserus, in *Apologiae Baronij, cap. 1. & 2. Azorius part. 2. lib. 4. cap. 2. quest. 3. Bellarminus de summo Pontifice, lib. 2. cap. 29. & de Clericis, lib. 1. cap. 9.* Cum nullus, ante ipsum Sigibertum, meminerit tam memorabilis Indulti, de quo & qui res Caroli per singulos annos gestas exactius recensere, nullam planè mentionem fecerunt. Et meritò quidem; qui enim fieri potest, vt tam exorbitans ac Ecclesiae exosum priuilegium, Carolo Magno Hadrianus Papa contulerit? Cum ipse inuestituras, seu Episcoporum per potestatem Saeculares electiones, ac designationes, fuisse constet prohibitas sub eodem Hadriano Pontifice in septimo Concilio generali, Can. 3. quo decreuit Oecumenica Synodus, vt omnis electio Episcoporum, aut Sacerdotum quorumcumque à Principibus facta, irrita maneret. Sequenti etiam seculo idem, in octauo Concilio generali, lege est constitutum. Actione siquidem decima sancitum est, ne à Principibus, vel eorum fauore eligerentur Episcopi; nec ipsi Antistites indecentia obsequia Magistratibus exhiberent. Postquam tamen à Carolo stirpe Imperium ad Germanos Principes translatum est; Imperatores, nescio cuius, non quidem Priuilegij à Sede Apostolica emanati (quod credulus nimium Gratianus, deceptus à

Sigiberto hac in causa Romanae Ecclesiae infesto hoste, aliquandò concessum, perpetam existimauit, Can. *Adrianus dist. 63.* atque subinde reuocatum. Can. Ego Ludouicus, eadem dist. alijque sparsim Canonibus insinuate studuit; sed praesertim, quam praetendebant consuetudinis, iure, hanc sibi potestatem arrogarunt; diuisque modis sibi asserere contendunt. Repugnantibus toto nisu, Pontificibus Romanis inter quos omnes acerrimè Greg. VII. libertatem Ecclesiae contra tam funestum ausus, ad extremum vsque, vitæ spiritum, defendit.

4. Hinc Henricus Rex Germaniae, qui nefariis modis à Paschale I. extorserat priuilegium, quo sibi concedebatur ius inueltendi per anulum, & baculum, illi postea expressè renunciauit in Wormatiensi Concilio: cui praerant Labertus Cardinalis Episcopus Ostiensis, & duo alij Cardinales Callisti Papae Legati, anno 1122. Cuius solennis renuntiationis hic tenor est, quem legimus ab Wipsergeni memoriae consignatum. Ego Henricus Dei gratia, Romanorum Imperator Augustus, pro amore Dei, & Sanctae Romanae Ecclesiae, & Domini Papae Callisti, & remedio animae meae, dimitto Deo, & Sanctis eius Apostolis Petro, & Paulo, & Sanctae Catholicae Ecclesiae, omnem Inuestituram per Anulum & baculum, & concedo in omnibus Ecclesiis fieri electionem, & liberam consecrationem, Possessionem, & Regalia Reati Petri, quae à principio huius discordiae, vsque ad hodiernum diem, siue tempore Patris mei, siue etiam meo, ablata sunt; quae habeo etiam, Sanctae Romanae Ecclesiae restituo: quae autem non habeo, vt restituantur fideliter adiuuabo. Et do veram pacem Callisto, Sanctae Romanae Ecclesiae, & in quibus, Sanctae Romanae Ecclesia auxilium postulauerit, fideliter iuuabo. Subsignauerunt Praelati, & Principes Imperij, vt obseruat pius, doctus, & eruditus Andreas Sautlay in *Panoplia Episcopali, lib. 2. Digressiuncula de Inuestituris*, de quibus etiam vide Turceti in *obseruationibus ad Ep. 190. Iuonis Episcopi, Boetium Eponen. de Regalibus n. 217. cum seq. & n. 186. cum seq. & Franciscum Florentium, in lib. 1. Decretal. tit. 6. qui tamen Auctor cautè legendus est; cum sit nimis infensus Romanae Sedi.*

RESOL. VII.

Circa superius dicta quoad Episcoporum electionem Auctoris iudicium ex sacris Canonibus desumptum breuiter exponitur?

Et notatur, quod hodie solum in Germania Ecclesiae vetus consuetudo seruatur, in quibus Canoniorum Collegium Episcopum nominat, designat, & eligit; electum verò à Pontifice confirmatur?

Et aduertitur, quod lex, & consuetudo antiqua in modum eligendi Episcopos, Romanorum Pontificum auctoritate est abrogata; & ius nominandi, designandi, & offerendi, atque praesentandi Episcopos datum est multis Regibus, eorumdem Romanorum Pontificum nutu & assensu? Ex part. 10. tit. 1. Rel. etiam 7.

§. 1. Itaque circa praesentem difficultatem de priuilegio eligendi Episcopos, assero, Apostolicos, auctoritate accepta à Christo Domino, in sui locum Episcopos elegerunt, & creasse. Nam singulorum idoneos praefecerunt Ecclesiis Pastores, qui in cap. *Quorum vices dist. 68.* dicuntur Apostolorum locum tenere. Deinde verò, primis illis Episcopis, quos creauerunt Apostoli, vita functis; totum ius eligendi, & creandi Episcopos, ad Romanum Pontificem peruenit.

peritur, tanquam ad successorem Petri, cui data, est à Christo Domino summa potestas in totam Ecclesiam: & hoc est, quod dicitur in cap. Omnes, dist. 21. Omnes, siue Patriarchæ cuiuslibet apicem, siue Metropolitani primatus, aut Episcopatum Cathedras vel Ecclesiarum, siue cuiuslibet ordinis Dignitatem instituit Romana Ecclesia. Sic ibi. At verò primis illis Ecclesiæ temporibus post Apostolos, expresso, vel tacito Romanorum Pontificum consensu, Electiones Episcoporum fiebant. Nam, scientibus, & non repugnantibus, nec aliud statuentibus Romanis Pontificibus, cum iure possent, Clerici cuiusque Ecclesiæ Cathedralis in vnum simul conuenientes, vnum quendam in Episcopum nominabant, designabant, eligebant. In hac porò nominatione, designatione, vel electione, non semper idem mos, & vltus est re- tentus. Aliquando enim Clerus simul & Populus nominabant, designabant, eligebant, & offerrebat capite factus est 7. questione 1. capite Plebs. capite Nofse, capite Episcopos. Litteras dist. 63. Aliquando Populus quidem petebat ac postulabat Episcopum; Clerus verò eligebat. capite Nulla dist. 62. Aliquando & ipse Populus non solum petebat, sed etiam nominabat, & designabat; Clerus verò eligebat. cap. Nulla cit. Aliquando etiam Episcopum sibi adiutorem adiecit, quem postea successoris nominavit; vel morti viciniam Episcopum in sui locum successorum designavit. cap. Si Petrus 8. quæst. 1. Aliquando Clerici eligebant, Populus verò nomina- bat; & Principis requirebatur assensus. cap. Quia igitur. cap. Lettis, dist. 63. & cap. Quod sicut de elect. Donec tandem Canonica est Sanctio decretum, vt soli Clerici Episcopum eligerent, Laicis penitus ex- clusis. cap. Nullus. cap. Adrianus. cap. Non est. cap. Non sion. dist. in c. 36. cap. Si deinceps 16. quæst. 7. Et ad extremum, tota Episcopum eligendi facultas, ad Canonico- rum Collegium redacta, & deuoluta est, ita vt soli Canonici, exclusis non solum Laicis, sed etiam ceteris Ecclesiæ Clericis, quamvis Beneficia- rii, Episcopum eligerent: quæ Lex, & consuetu- diu in Ecclesia durauit per Germaniam, Galliam, Angliam, Poloniam, Italiam, & Hispaniam. Quæ postea Lex, Romanorum pontificum autoritate est abrogata, & ius nominandi, designandi, offerendi, & presentandi Episcopos, datum est multis Regibus eorundem Romanorum pontificum nutu, & assensu. Vnde nunc Reges Hispaniæ Episcopos nominant, designant, & offerunt Romano pontifici, vt eos in Ecclesiis instituat. De quo iure Regis nostri Hispaniarum circa præsentationem Ecclesiarum suorum Regnorum, inter recentissimos Scriptores, mate- riam late pertractante, vide heu quondam nostrum Barbofam, Episcopum Vgentinum, de Iure Eccle- siæ. lib. 1. cap. 8. num. 74. & seqq. & tres in clytos Prof. illo- tes Salmaticenses Ioannem Solorzanum, de Indiarum Iure, tom. 2. lib. 3. cap. 4. num. 31. & seqq. Valboam de Magroueio, in c. Cum Ecclesia Sutrina de causa possessi & propriet. num. 33. & seqq. Alphonsum de Escobar Loaila, de Pontificia, & Regia Iurisdictione cap. 8. num. 7. & seqq. quibus adde Petrum Gonzalez Salze- do, de lege Politica, lib. 2. cap. 11. n. 24. & seqq. cum amicissimo, & eruditissimo Domino D. Laurentio Ramirez de Prado, in notis ad Chron. Luispran. n. 99. quem angor ad manus meas non peruenisse; multa enim ex ipso didicissem.

2. Ex his non deseram obseruare, falsam esse Ioan. Ignei in lege Necessarios. §. Non alius n. 336. ff. Ad Sitanianum doctrinam, quam sequutus est Ioan- nes Ferraldus In Tractatu de Insignibus Regum Fran- ciæ IX. Iure, vbi probare nititur, Reges Hispaniæ ius presentandi Episcopos, habuisse ratione concessio- nis Carolo Magno, Gallicano Regi, facta: nam

Tom. IX.

per centum viginti annos, antequam Carolus Ma- gnus in rebus humanis esset, nostris Hispaniæ Re- gibus competeat; vt ex Couarruuias, Peréz, & Sal- zedo, probat Mauritius de Alzedo, de præcellenti Episcopatus dignitate, p. 1. cap. 3. num. 9. Nota verò, quod hodie solum in Germania Ecclesiis vetus con- suetudo seruatur: in quibus Canonicorum Colle- gium Episcopum nominat, designat, & eligit; ele- ctus verò à Pontifice confirmatur. Ita Azorius p. 2. lib. 3. c. 28. q. 1. Germonius de Sacri. Immun. lib. 3. c. 12. num. 40. cum aliis.

RESOL. VIII.

Brenis digressio contra responsum falso, vt puo, adscri- ptum aliquibus Doctores Sorbonicis, in qua descri- buntur sex diuersa tempora, in quibus concessa sunt diuersis personis, & statibus electiones Episcoporum, Abbatum & prioratum. Ex part. 10. tract. 1. Ref. etiam 8.

§. 1. Nouissimè terebatur manibus aliquorum, hic Roma: quidam libellus typis impressus, cui titulus hic erat. Responsum præcipuorū Docto- rum Parisiensis Academia Sorbonicæ, Pontentissi- mo Portugalliæ Regno. In quo Auctor, professione Calvinista, vt credo, firmat, electionem Episco- porum olim Diuina autoritate spectasse ad Populum; & postea ius illud fuisse trãslatum in Principes, quor- um consensu Pontifices tale ius postea sibi acqui- siverunt. Probat hoc ex verbis S. Cypriani, Epist. 68. in illis verbis. propter quod de traditione Diuina, &c. Et postea coaceruat quamplura loca Veterum Pa- trum, & Conciliorum, desumpta ex Republica M. Antonij de Dominis. Sed hæc fuit hæresis Caluini, qui locum Cypriani adducit: & ad illum responde. Pamelius ibidem, in Amorat. Duuallius de potest. Pontificis, p. 3. quæst. 6. Azorius, p. 2. lib. 3. cap. 28. quæst. 4. Bellarminus, lib. 1. de Clericis, cap. 7. Val- quez in 3. p. tom. 3. disputat. 244. cap. 5. num. 53. & alij communiter. Nam cum, ait Cyprianus id de Diuina autoritate descendere; per autoritatē Diui- nam non intelligit præceptum, seu ius diuinum; sed exemplum ex Sacra scriptura depromptum: instar cuius, inquit Cyprianus, fieri debere Electionem nostrorum Ministrorum coram Populo, & ipso etiam consentiente: dicit enim Episcopum esse eligendum coram Populo sicut legimus. num. 20. electum fuisse Eleazar Actor. 1. Matthiam, & septem Diaconos. Actor. 6.

2. Ad alias verò autoritates Patrum, ab Anony- mo adductas, responderi indiuidualiter Cœffereau, & Bouerius contra Rempublicam M. Antonij de Dominis, lib. 3. c. 3. per totum: adi illos, & non pigebit: Ego verò, ex superius dictis, paucis verbis ad omnes illas Patru auctoritates respondeo. Dico igitur cum Bonacina tr. de Summo Pontif. g. 1. punct. 1. n. 10. & aliis, Laicos numquam electioni interfuisse, vt verè, & propriè eligerent, modò loquamur de Electione propriè ac- cepta, non verò de facta per vsurpationem: nam ipsis interdicta erat electio in Concilio Laodiceno I. in Concilio Martini Papæ, in Nicæno XI. & in octa- uo generali Constantinopolitano. Populus enim ele- ctioni assistebar, non ad verè, & propriè eligen- dum; sed ad petendum, ad proponendum, ad testi- monium ferendum de vita, & motibus eligendi, ac denique ad præstandum consensum. Et licet ali- cubi habeatur elegisse, nihilominus non verè, pro- priè, & positiuè elegit, cum electio sit actio Eccle- siastica competens Ecclesiasticis personis: sed negati- uè, quatenus non impediatur electionem suo

Qq testimonio,

testimonio, nec quidquam obiciebat: aut quatenus personam proponebat, in eam consentiebat, & acquiescebat electioni, cap. Nullus 61. c. Clerici, & cap. Vna 63. dist. Ob id, verbum eligere, aliter accipitur de Ecclesiasticis, aliter de populo; etiam si in eodem verborum contextu adhibeatur. Sicut sanitas aliter accipitur de pulso, aliter de medicina, aliter de habitu, aliter de homine. Sicut etiam Pilatus, Turba, Sacerdotes, & Milites Christum crucifixerunt; sed non omnes eadem ratione. Et hoc dicere voluerunt, & sic interpretanda sunt verba supradictorum Patrum ab Aduersario coarctata: quia licet plerumque electionis nomen genericè usurpent, ac cum postulatione confundant; vera tamen, ac constans ipsorum sententia est, Plebem ab Episcoporum, atque aliorum Ecclesiasticorum hominum vera electione, quæ vix soli Clero permittitur, excludi. Planè itaque constat, in electionibus Episcoporum nihil, præter assensum, à Plebe postulari, & si quid præterea ad electionem spectans eidem adscribi contingat, id totum in postulatione concludi. Quare ex auctoritate Patrum adducta, & eorum verbis; assero, nihil aliud olim fuisse Populorum, Ciuium, ac Magistratum, in eligendo, vel Episcopo, vel Sacerdote, Votum, Suffragium, aut Electionem, quam consensum animorum, testimonium bonum, & postulationis cuiusdam formam, ac specimen. Adde, quòd, vt supra dictum est, si aliquando Populus cum Clero stricte, & propriè Episcopum eligebat, hoc factum ex Privilegio Pontificis, dicendum est.

3. Pergit postea Anonymus ex sua doctrina præbere Regno Portugallie Consilium, & ait, Quia Sanctissimus D. N. Innocentius X. ex mala affectione in Lusitanos, (verba ardenti cauterio inuenda) differt in illo Regno Episcopos nominatos constituere, posse, ait ipse, Regem ipsum hoc efficere, quia dicta electio ad illum prius spectabat. Sed, vt probatum est, de iure diuino ad solum Papam electio Episcoporum pertinet, & si aliquando in illa se immiscuit Plebs, Clerus, vel Principes Laici; hoc totum factum fuit, expresso, vel tacito Summi Pontificis consensu: contrarium asserere, est hæreticum. Et, vt videat Anonymus, quam malum consilium Lusitanis præstet; sciat, Reges Lusitanos legitimos, nunquam Episcopos elegerunt, vt patet ex responsione Regis ad Innocentium VIII. Pontificem; quam ponit Pereira, de manu Regia, part. 1. Concor. 28. num. 76. vbi sic habetur: Quod Rex in Ecclesiis minoribus à Cathedralibus, quibus est per electionem Prælatis, vel Rectoribus providendum, vacent, maiorem sibi auctoritatem vindicare, intendens, in eis Clericis familiaribus suis, vel aliis minus dignis, Capitulis Ecclesiarum huiusmodi vniuersaliter, & singulariter singulis litteras suas mittit, precibus exigens, & minis grauibus, & terroribus interiectis, vt nullum omnino in Prælatum eligant, nisi quem ipse in huiusmodi litteris nominat, vel per suos Ministros facit nominari. Responderunt Procuratores, quòd idem Rex, si preces aliquando porrexit, pro aliquibus eligendis in talibus Ecclesiis; pro dignis interposuit preces suas, nullis super hoc minis, vel terroribus interiectis: & quòd super hoc non grauat, nec intendit grauare Ecclesias, vel Canonicos; & promiserunt, Regem ita perpetuo seruaturum, nec in suis precibus adiecturum, quòd vllus eligatur, nisi is, pro quo direxerit preces. Sic ibi. Vnde statim infert Pereira hæc verba: In hoc Regno supponitur, quod Episcoporum electio spectabat ad Capitulum; Reges tamen Hispaniæ à tempore Concilij Toletani; sub Pontifice Leone II. regnante Eruiugio, Rege Goto, Episcopos Summo Pontifici præsentant. Ita ille.

Ex quibus verbis apparet mendacium Anonymi, nempe ius Populi eligendi Episcopos, transfatum fuisse in Reges Lusitanos; & idèd, nolente Pontifice Episcopos, eligere, ius eligendi iterum ad illos redire. Nam ipsimet Reges Lusitani, vt patet ex verbis paulò supra adductis fatentur, nunquam habuisse ius eligendi Episcopos, nec illos vnquam elegerunt. Et idèd, vt notat Pereira vbi supra, Privilegium tantum nominandi Episcopos à tempore Alphonsi V. ex Privilegio Papæ habuerunt; vt notat etiam amicissimus, & sapientissimus Ioannes Solozanus, de Indiarum Iure tom. 2. lib. 3. cap. 4. num. 31. & tandem rectè à me superius dictum fuit responsum, ex cuius occasione hunc Tractatum composui; falsò fuisse adscriptum aliquibus Doctores Academia Sorbonicæ; nam quis credere potest in illo celebri Musæo Calvinistas existerè? Doctrina enim, in dicto Responso, Regno Portugallia exhibitæ, ex peni Caluini desumpta est; cum sit contra Catholicam doctrinam, quam superius firmauimus, & quam Doctores Sorbonicæ individualiter docuerunt, vt Andreas Duallius de Potestate Pontificis p. 3. quæst. 6. Istant in 3. part. D. Thoma tom. 3. de Sacramento Ordinis dist. 6. num. 2. Franciscus Hallier de Sacris Ordinationibus cap. 3. §. 1. & 2. quibus adde Coëfiteau contra M. Antonium de Dominis lib. 3. cap. 3. per totum, Cellorium de Hierarchia Ecclesiastica lib. 4. cap. 17. Saussay in Panoplia Episcopali lib. 2. & alios qui mordicus tenent Populum nunquam habuisse ius eligendi, & suffragandi ex iure diuino. Videat modò Anonymus, si Doctores Sorbonicæ, ipsius, nostram sententiam doceant. Nostris tantum temporibus inuenio non Sorbonitam, sed Simeonem Vigorium, Gallum tamen, Consiliarium Regium, in Parlamento Parisiensi sententiam Anonymi docuisse: docet enim Apologia, de suprema Ecclesia auctoritate, titulo de Disciplina Ecclesiastica n. 8. fol. mibi 185. Episcopos à Principibus constitutos fuisse primis Ecclesiæ sæculi, tum iure suo, tum lege Regia qua quicquid iuris Populus habebat, in Regem transfatum est. Sed iste Author in dicta Apologia multos errores effudit; & se ostendit contra sanctam Sedem Apostolicam, & Romanam in sensissimum hostem, Contra quem, & contra doctrinam ab ipso paulò antè allatam, se constanter opposuerunt Andreas Duallius, vbi supra, & Ioannes de Tau, tract. de Summi Pontificis auctoritate lib. 3. quod opus æternitate dignissimum, impressum fuit Ebroicis apud Antonium le Marie 1622. Verum aduersus Anonymum, non solum Theologos Gallos adductos, sed etiam Gallum Iuriconsultum adducere non desinam. Audiat itaque Rebuffum, in notat. ad Concordat. tit. de electione derogat. super verb. Et cum ex electionibus in principio, qui totum responsum Lusitanis ab ipso exhibitum, penitus labefactat. A principio, inquit, ius eligendi erat, prout est, apud Deum; qui suo filio Domino nostro Iesu Christo facultatem eligendi in mundo dedit; quam exercuit, vt patet Luc. 6. vocauit Iesus Discipulos suos, & elegit duodecim ex ipsis, quos & Apostolos nominauit. Hanc demum potestatem Christus Papæ, tanquam suo Vicario, concessit, quam ex humilitate Petrus Collegio Apostolorum, & Seniorum exercere permisit. Act. 6. & 7. secundum tempus subsequens fuit, in quo gens effeferata cœpit excrefcere, & Clericis nolle obedire, & per consequens neminem velle recipere, nisi ab ipsis approbatus fuisset: quod longo tolerarunt tempore Summi Pontifices, vt fides Christiana augetetur, & per populum tueretur. Idèd aliquoties per Clerum, & populum electio celebrata extitit, saltem de consensu populii, electio à Clero fiebat. Can. Plebs, & Can. sequ. 63. dist. Vnde statuit

Nicolaus

Nicolaus Papa, Episcopos non esse consecrandos, nisi post electionem, vel consensum Cleri, & populi. *Can. Episcopos 63 dist. vbi Cleri, Plebisque consensus requiritur; ne Plebs inuita Episcopum non opratum contemnat, aut odiat. Can. final. ibidem. Can. in nomine 23. dist.* Sed quia Vulgus aliquando per acclamationem ignaros, seu populares, nulla habita ratione probitatis, eligebat; idem hac usurpatione fuit priuata, & prohibita, ne deinceps electioni intererit, & sic tertium tempus, successit, in quo Reges, & Principes Ecclesie grati fuerunt, & erga illam bene meriti. Idem Papa Carolo Regi Francorum & Imperatori, facultatem eligendi Summum Pontificem permisit; ac omnes Archiepiscopos, & Episcopos per suas Prouincias ab eodem Inuestituram accipere, definiuit. *Can. Adrianus, & seq. 63. dist.* Et quia plurimas perturbaciones in Ecclesia imò ruinam Sancte Religionis oriri cognouit Gregorius, idem in Synodo generali hoc prohibitum fuit in hæc verba: *Decretum, ut nullus Clericorum, Inuestituram Episcopatus, vel Abbatia, vel Ecclesia, de manu Imperatoris, vel Regis, vel alicuius Laica persona, Viri, vel Fœmina suscipiat. Quod si præsumpserit; recognoscat Inuestituram illam Apostolica autoritate irritam esse; & se usque ad dignam satisfactionem subiacere. Can. Quoniam Inuestituræ 16. q. 7. Et sic. Quartum tempus*

aduenit in quo Electio omnino Sæcularibus Principibus fuit prohibita; fuitque statutum, ut quicumque electionem Ecclesiastici ordinis tentauerit, Anathema sit, donec obediat, & consentiat in quidquid Ecclesia de electione proprii Præfulis se velle monstrauerit. *Can. 11. & seq. 63. dist.* Quintum tempus proximum fuit, in quo Canonicis, & Religiosis simul concessæ sunt electiones Episcoporum, & Archiepiscoporum, *Can. Sacrorum 63. dist.* Quod si, exclusis Religiosis electio fieret; irrita haberetur. *Can. Obuenitibus. ibid. & Panormitanus in cap. 1. de Electionibus.* Postea Concilium Basiliense approbavit, ut vnaquæque Ecclesia, aut Collegium, seu Conuentus sibi Prælaturam eligeret; ut in *Pragmat. Sanctione* patet, *Rubr. de Electionibus.* Veruntamen, quia Canonici, & alij Electores abutebantur, & propter abusum perditur Priuilegium; idem electionibus fuerunt priuati. Sextum tempus est horum Concordatorum, in quo datur nominatio Regi Francie de Archiepiscopopatibus, & Episcopopatibus, Abbatibus & Prioratibus, vel electiuis, & reditum est ad Tertium tempus supra descriptum. Cauendum erit tamen ne per abusum Omega aliquando reuoluet ad Alpha. *Can. Ab Exordio. 35. dist.* Hucusque Rebuffus. Quid ad hæc respondebit Anonymus. Vtinam illud Psalmi: *Omnis iniquitas oppilabit os suum.*

TRACTATUS DECIMVS,
HISTORICO-THEOLOGICVS,
DE
NUMERO ELECTORVM
IMPERATORIS,

Non augendo, vel minuendo, inconsulto Summo Pontifice.

RESOLVTIO PRIMA.

*An absque assensu Summi Pontificis, Septem Germania Electoribus passim Orlanus addi?
Ex quo inferitur, an potestas eligendi Imperatorem sit largita Septem Electoribus Germania à Summo Pontifice? Ex part. 10. tract. 4. Ref. 1.*

§. 1. **V**i teneret potestatem eligendi Imperatorem non fuisse largitam septem Electoribus Germania à Summo Pontifice, ad questionem propositam affirmatiue responderet: & ita docent ex hæreticis nostris temporis Theodorus Reixingx de *Regimine Saculari, & Ecclesiastico, lib. 1. class. 4. cap. 7. num. 3.* Andreas Kichen de *Saxonico non pronocandi iure cap. 1. num. 8. & 9.* Thomas Paumeller de *iurisdictione, lib. 1. cap. 2. num. 29.* Daniel Ottonus de *iure publico, cap. 10. & Gilacus Bexdorfius in cap. 1. Aurea Bulla Caroli IV. num. 14.* vbi sic asserit: Cum verò hic dicatur, Electores ad electionem iuxta antiquam consuetudinem debere proficisci: hinc non parum suspectum redditur, quod vulgò fertur septem Virorum institutionem per aliquam, tempore Ottonis I II. & Gregorij V. vel, ut alij Friderici I I. *Tom. IX.*

& Gregorij X. latam Constitutionem, factam esse: haudque leuis ponderis argumentum pro opinione eorum insurgit, qui existimant, id non tam expressa vel speciali aliqua Constitutione institutum, quam antiqua, & sensim, tacito vel expresso ordinum consensu, inualere cepta consuetudine introductum fuisse. Quicquid autem sit, si Principibus Electoribus eligendi Potestas per certam Constitutionem aliquam tributa fuit vnquam; eam non à Gregorio V. Pontifice, sed ab Ottone I II. Imperatore factam fuisse necesse est. Ita ille, cui etiam adde nouissime Carolum Vombagen de *iure publico, lib. 2. cap. 1. n. 9.* sic aientem: Maior inter Doctores dubitatio est, cui primordia, & institutio huius Collegij Electoralis adscribenda veniat? An Imperatori Ottone I II. & Gregorio V. Pontifici tanquam hoc in passu, consiliario, & suafori Imperatoris ut fert communis opinio: An verò, secundum alios Friderico I I. & Gregorio X. Papæ, vel aliis Imperatoribus ab Historicis denominatis? An potius non tam expressa, & specialis alicuius Constitutione illud Collegium, quam antiqua, & sensim, tacito ordinum consensu, approbata consuetudine introductum; & tandem à Carolo I V. & reliquis Imperij Proceribus Aurea Bulla confirmatum sit? Quod verius videtur, & *Qq 2* expressis